

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
BusquetsAntoni Vives
ReusRafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

Llengua i Cultura

Les recents reedicions i activitats al voltant del 'Cançoner Popular de Mallorca' confirmen el seu paper com a una de les principals manifestacions verbals de la cultura del nostre poble.

Gloses i cançons

♦ Tomeu Canyelles Canyelles *

La reedició el passat mes de desembre del primer volum del *Cançoner Popular de Mallorca* no només permeté al públic accedir de nou a una obra completament exhaurida des de feia molts d'anys: representa la seva nova posada en valor –si bé mai l'arribà a perdre– mitjançant tot un conjunt d'activitats que han contribuït de forma directa tant a una major visibilització com a un necessari redescobrimet: des de la

campanya nadalenca 'Regala gloses' a les conferències de Pere Morey, Caterina Valriu o Miquel Sbert fins arribar a les diferents iniciatives dutes a terme per la Casa Pare Ginard–Museu de la Paraula (Sant Joan) o la Institució Francesc de Borja Moll, associació cultural creada el 2015 amb l'objectiu de reivindicar no només la figura del filòleg menorquí, sinó també de l'important fons de l'Editorial Moll. En aquest sentit, els quatre volums que conformen el *Cançoner Popular de Mallorca* són, conjuntament amb el *Diccionari Català-Valencià-Balear*, una de les obres culminants per a

la preservació i difusió de la història cultural de Mallorca. Parlem de més de vint mil cançons i cinquanta mil variants recollides i

classificades de forma minuciosa per l'escriptor i folklorista Rafel Ginard Bauçà (1899-1976) durant quatre dècades.

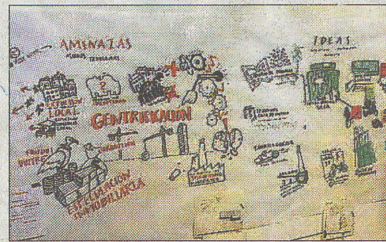
A les particularitats del seu primer volum, íntegrament dedicat a la temàtica amorosa, s'hi afegeix l'estudi preliminar a càrrec del propi editor de l'obra, Francesc de Borja Moll: aquests elements complementen una reedició que, en si mateixa, representa una gran notícia per al patrimoni cultural i immaterial de les Illes Balears. Les seves característiques titàniques converteixen aquest cançoner en el recull més important que s'hagi fet als territoris de parla catalana i gairebé un dels més extensos de tot el món. Per això mateix, és important continuar desenvolupant iniciatives al seu voltant, per tal de que la societat prengui consciència del seu important valor patrimonial.

* Doctor en Història (UIB) i Màster en comunicació (CESAG-UIB)

► TEMA

Revaloritzar els barris

«Omplim la zona amb persones creatives, industrioses i pioneres i la resta els seguiran». Els barris es configuren a partir de la gent que els habita i, a vegades, és necessària una petita empenta per part d'agents externs a aquests contextos per poder ajudar a millorar la seva qualitat de vida, sempre i quan no s'oblidin quins han de ser els primers beneficiats.

Nou Llevant, indústries culturals i creatives

♦ M. Brígida Gomila *

La IV edició del Think up Culture! va portar a terme la passada setmana un passeig per Nou Llevant, a partir del plantejament de convertir-lo en un districte cultural i creatiu. Partint del Palau de Congressos, es visitaren diversos espais

més o menys consolidats dins l'àmbit cultural com el Museu Krekovic, el Club Diario de Mallorca o el Local 21 (C/Fornaris, 39). D'altres, en canvi, permeteren als assistents recordar la importància de la recuperació del patrimoni industrial del barri com ítems indispensables per al desenvolupament d'indústries culturals i creatives (Can Ribas, Calzados Salom –antiga fàbrica Gorila-, etc). Sense oblidar el polèmic

edifici de GESA, un dels pocs exemples del International Style a l'Estat, o els terrenys de la Caixa de Música, destinats a la futura seu de l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears.

En base a les experiències recollides durant la visita a Nou Llevant, durant els dos dies posteriors es dugueren a terme unes jornades centrades en la presentació d'altres projectes consolidats que podrien ajudar a idear nous mecanismes, models de negoci i finançament per convertir Nou Llevant en un Districte Cultural i Creatiu. Un dels exemples que més crida l'atenció

fou l'exitós Baltic Triangle de Liverpool, que porta casi una dècada donant vida a una de les zones industrials històricament més degradades d'aquesta ciutat. Tal vegada, un dels principals avantatges de la seva creació fou la manca de zona residencial i què, no obstant, seria una proposta interessant a tenir en compte si s'aconsegueix adaptar a la realitat i context del districte palmès.

Sense dubte es tracta d'una iniciativa ambiciosa on cercar l'equilibri entre els diferents agents implicats serà una constant però què, tenint cura en la presa de decisions i impulsant les sinèrgies adequades, resultarà molt enriquidora per a aquesta zona de Palma, sovint una de les grans oblidades per part de la ciutadania i la resta d'illencs.

* Llicenciada en Història de l'Art (UIB) i Màster en Gestió del Patrimoni Cultural (UB).

► TEMA

Música amb accent mallorquí

Miquel Marquès va ser un compositor i violinista amb una molt destacable llista de composicions líriques, sobretot de sarsuela. És recordat com un dels pocs compositors mallorquins i espanyols del segle XIX amb una producció simfònica considerable que encara se poden escoltar arreu del món.

La commemoració del centenari de Miquel Marquès (1843-1918)

♦ Manuel García Gargallo *

Ahir, 26 de febrer es compliren cent anys de la mort de Pere Miquel Marquès Garcia (1843-1918), un dels compositors mallorquins de més èxit en el seu temps. Emigrat a Madrid, va ésser conegut

especialment a través de la sarsuela, principal gènere escènic del moment a Espanya. Avui dia encara destaquen dues de les seves creacions: *El Anillo de Hierro* (1878) i *El Reloj de Lucerna* (1884), obres que sorprenen per la seva llunyania amb els tòpics sovint associats a la sarsuela. En concret, el preludi orquestral d'*El Anillo* encara es manté amb força en el repertori de bandes

i orquestres gràcies a l'intens lirisme que en desprèn i que evoca amb traces d'himne el paisatge illenc d'origen del compositor.

A banda de la seva faceta escènica, Marquès va ser una rara avis del seu temps. Va ser autor de cinc simfonies entre 1869 i 1880, quan el gènere era casi desconegut a Espanya, i que de fet varen marcar l'inici de la tradició simfònica espanyola del segle XIX; una escola força magre, car l'arribada posterior dels grans autors europeus varen eclipsar la incipient producció local.

Les incursions de Marquès en altres gèneres també varen tenir el seu pes, com el poema simfònic *La Cova del Drach* (1904) o la peça coral *Himne a Ramon Llull* (1916) que perfectament podrien fer-se un lloc en el repertori dels nostres programes

locals de concert. Retornat a Mallorca devers 1895, Marquès fou reconegut en vida i entre altres honors va ser proclamat Fill Il·lustre de Palma l'any 1911; però el pas del temps no li ha fet justícia i ha perdut el renom assolit.

Afortunadament, la XXXII Temporada d'Òpera del Teatre Principal farà justícia a la seva figura i ha programat *El Reloj de Lucerna* per als dies 7 i 8 d'abril, una sarsuela que res té a envejar al gènere operístic. Una bona oportunitat per gaudir de qui fou el compositor de més èxit fora de les illes i reivindicar la seva qualitat, més enllà de l'èxit i la popularitat, en tots els gèneres que va conrear.

* Doctor en Història Contemporània (UB).

